

Dospevši v košati gozd posedemo v senco zelenih bukev. V tihi hosti nismo čuli in videli nikakoršne živali, razen kakega jastreba, kateri se je po zračni visočini z razpetimi peroti, prežeč na svoj rop, z ostrim očesom v tla oziral, ali kakovo malo ptičico, ktera se je glasila s svojim radostnim petjem, zapuščena v zaraščeni goščavi.

Zlato solnce je jelo nas zapuščati in zadnji žar v gore vpirati, ko pridemo pod velikanski Snežnik. Tukaj si izvolimo prenočevanje; zakurili smo velik ogenj, ki nam je mili tovarš bil v mrzli noči. Sedé okoli ognja si pripravimo potrebno večerjo. Potem si oskrbimo spalnice. Trde kamne smo si deli namesti blazin pod glavo in z jelkovimi vejami se odeli. Tako smo nekoliko zadremali.

Po polnoči pride neki ovčar do nas in nas zbudi ter se nam ponudi za voditelja na goro. On s svetilnico naprej, mi s palicami v rokah drug za drugim korajmo za njim. Tako počasi pridemo pod glavo strmega sivca. Po kratkem oddihu plezamo naprej, in ob zori smo mu na vrhu.

Al bridka žalost nas, popred tako vesele, tū potare. Široko morje, daljne gore, sloveča mesta — vse nam je skrila gosta megla. Ves naš up velikanskega obzora splaval je — po megli. Druzega nismo videli na vrhu kot zapisana imena nekterih oseb, ki so malo tednov pred bili tukaj, ki pa nam niso povedale, ali so tudi tako nesrečne bile kakor mi. Tudi mi smo položili na to mesto steklenico z lističi, na kterih so bila zapisana naša imena, in se poslovimo od Snežnika, na čegar spomin vzamemo nekoliko črvivega snega in zalih snežnikovih cvetic. Nazaj gredé pa nas je pral dež do dobrege. V neki ovčarski koči, kjer so sir delali, smo se okrepčali z dobrim mlekom in enmalo osušili. Al pol posušene nas je namočil zopet dež. Ko dospemo sopet do domačega hriba, svojim oznanimo prihod s puškinim strelom; v tem trenutku pa zaslišimo „Sokolove“ rogove, kterih glas se je odmeval po celem trgu, in izklical domá ostale naše tovarše in druge domačine, kteri so nam nasproti prihiteli in nam radostni klicali „na zdravje!“

Kdor na visoko goro gré, zmirom v loterijo stavi: ali mu bode na vrhuncu nebo milo ali ne. Mi jo to pot nismo zadeli, al kar danes ni bilo, hoče biti drugi pot, ako dá sreča „Sokolska“.

J. „Sokol“ v modri srajci.

Jugoslavenstvo.

* *Vienac gorskog i pitomog cvieta* — se zove hrvaško-srbska pjesmarica, ktero je vredil J. Avg. Kaznačić in v Dubrovniku in založila tiskarna Drag. Pretner-a; cena jej je 60 krajc.

Zbirka ta je res venec krasnih jugoslavenstvih lirčnih národnih in umetnih pesem, ki so v lični knjigi v „Vienac“ spletene po narodni poslovice: „cvietak k cvietku, vienac je“. Priporočamo zato „Vienac“ živo našim Slovencem; kdor si ga omisli, gotovo se bode radoval nad lepimi cvetkami.

* *Propoviedi O. Arkangjela Kalića Dubrovčanina*, priredio za tisak Kan Stj. Skurla. Prvoga dijela 2. svezak — je ravnokar tudi v Drag. Pretnerovi tiskarni v Dubrovniku prišel na svetlo. — Prav toplo moremo našim duhovnikom priporočati Kalićeve „propoviedi“ (pridige). Tudi mi pritrjujemo, kar zagrebški „Katol. List“ piše, da naša častita duhovščina je bila dozdej večidel prisiljena „pribavljati si skoro samo nje-mačke propovjedi“; al to je pogostoma nosilo slab plod, kajti Nemec ni Slovenec, in kar onemu je po godu, ni zmirom za tega dobro. V propoviedih Kalića (Dubrovčana iz reda sv. Dominika) najde slovenski pridigar

polno zdrave, našemu narodu prijetne duševne hrane; njegova beseda je jederna, pa se tudi odlikuje z živahnostjo in lepoto narodnega jezika.

* „Vrebac“ (vrabec) se zove humoristično-satirični list, ki izhaja v Zagrebu, izviren tudi o tem, da donša vselej kak nemšk članek.

Mnogovrstne novice.

* *Repatico ali repato zvezdo (komêta)* so nam učeni zvezdogledi napovedali na prihodnji pondeljek, to je, na 12. dan tega meseca. Upati smemo, da Vsegamogočni je tudi tej zvezdi odkazal pot tako, da ne bode trčnila z našo zemljo skupaj, ker jej ne pride tako blizo. Norčevati se pa vendar ni o takih natornih prikaznih ali nevedne ljudi strašiti ž njimi, kakor to kaže neki nagan kmet na Moravskem, o katerem časniki pripovedujejo, da že več časa dohaja iz Bistrice v mesto Brno in na svoje posestvo jemlje denarja na posodo. Mestjanu, kteremu se je čudno zdelo, da kmet v eno mer zahaja po denar, ga naposled vendar vpraša, kaj da misli, da tako zadolžuje posestvo? „E — mu odgovori — 12. avgusta pride repata zvezda in takrat bode svetá konec; do tistihmal pa sem že preskrbljen!“ — Repatic je silno veliko, morebiti jih je na milijone; le včasih in za kratek čas pridejo nektare tako blizo zemlji naši, da se vidijo, potem pa gredó svojo pot in se zgubijo sopet v neizmernih prostorih nebá. Dozdaj, kar zvezdogledi opazujejo vse na tanko, kar se na nebu godí, so zapazili že nad 400 repatic, ki so se videle na zemlji. Ni skoro leta, da ne bi oni videli ktere, al mi vidimo le take s prostim očesom, ki zemlji pridejo bliže. Angležu Newtonu gré čast, da je bil prvi, ki je te prikazni prav opazoval in druge zvezdoglede računati učil, da se zdaj na tanko vé dan (prav za prav noč), kedaj da repatica postane vidna. In tako se vé, da ona repatica, ki se je prikazala takrat, ko je bil vesoljni potop, in se zato „repatica vesoljnega potopa“ ali Whistonov komet imenuje, pride sopet leta 2258; ona potrebuje 573 let za svoj krogoték.

* *Da človek more leteti po zraku kakor tič*, je ameriški inženir Dukam iznašel posebno pripravo: žakelj poln gaza s 4 svilnatimi perutnicami; kdor hoče leteti, si naveže dve na nogi, dve na roki, in hajd po zraku! „Glas“ žaljivo pravi, da je inženir že poskusil to pripravo in da laški minister Lanza mu je hitro dal pisati, naj precej v Rim pride ž njo, ker želi sfrljati iz Kvirinala — v Vatikan.

* *Koliko je državi nesel kolek (štampel) v prvih kvartih tega leta*, kaže vladni časnik „Austria“ tako-le: Ves dohodek kolka je znesel 3 milijone in 630.908 gld., tedaj za 259.869 gold. več kakor prve kvatre lanskega leta. Ta kolkni znesek se je razdelil na kolkne (štampeljske) marke s 3 milijoni in 309.767 gold., na kvarte za igre z 43.834 gold., na koledarje z 5864 gold., za časnike z 213.837 gold., za naznana z 8314 gold., za promesine liste 9885 gold. in za menične blankete 39.348 gold.

Dopisi.

Iz Ruskega 16/11. julija. — 7 — (Dalje.) — V poslednjem desetletji se je dovršil v Rusiji velik boj, kteri menda ni znan Slovencem. Krví se sicer ni prelilo nič v tem boji; tekla je samo po žilah, ploda njegovega pa je vsak poštenjak prav vesel, in konec njegov je tudi srečen, kajti ne ta ne uni nasprotnik ni podavljen, premaganec in zmagovalec zdaj kot dobra sosedá obdelujeta ono polje, na kterem sta se bojevala — boj je bil na muzikalnem polji. Na kratko tedaj omeniti njegove zgodovine morda ne bo od več. V jeseni 1859. leta se

je v Petrogradu in Moskvi osnovalo „Ruskoje muzikalnoje občestvo“. Kar je bilo v teh dveh mestih „muzikalnih znamenitostej i ljubiteljev“, vse je stopilo v to društvo in vse navdušeno za „procvetanje občestva“; al nadloga jih je kmalu obiskala taka, kakoršna se tudi drugod nahaja: delavcev je bilo malo, oster in učen kritikus pa je hotel biti vsak. Glinka ni bil več med živimi. Serov, znan posebno po svojih operah „Judita“ in „Rogneda“, Dargomižski, kterege so proslavile opere „Rusalka“ in „Esmeralda“ in pa obruseli Rubinstein bili so skoraj edini, ki so delo razumeli. Vrh tega je v društvu nadvladal duh „liberalen“, vse domače mu ni bilo za nič, po njegovem okusu bili so le „zapadni klasiki“, v njegovih koncertih sta se slišala edina Mozart-Bethoven in Bethoven-Mozart; proizvoditeljne domače moči niso našle v njem nikakoršne podpore, nikakoršne spodbude, izvršilne moči so bile le orodje tuje volje; občinstvo je do društva ohladelo. Serov, Balankirov, Lamankin in nekaj mlajših narodnjakov, izstopivši iz tega društva, so osnovali novo društvo ter mu dali ime „Bezplatnaja muzikalnaja škola“. S tem, da je novo društvo, ne izpustivši iz vida svoje glavne naloge, razvitja muzikalne umetnosti, in tedaj ne preziraje muzikalnih umotvorov, naj bodo domači ali inostrani, stopilo na narodno podlago, je postalo središče ruskih komponistov, pevcev in godcev, in potegnilo je občinstvo za seboj. Tako se je začela razvijati narodna muzikalna moč in v malo letih se je razvila v tem društvu cela vrsta odličnih opernih, koncertnih in kamernih komponistov. Rubinstein, oče in edin steber starega društva, se je spomnil Horaca pri Filipah. Al liberalcem srce ne pade tako naglo pod pas; „Rusk. muz. občestvo“ pričelo je še poskušati svojo srečo; približalo se je vodji velikanskega kora novega društva ter mu poročilo vodstvo svojih koncertov. Al komaj je bilo to storjeno, začela je stara klasična pesem. Balankirov se ni dolgo premišljal, ko je videl, pri čem da je; vrgel mu je vdrugič liberalne rokavice na klasični pult, in peli in godli so eno zimo — stolom — klasično, v svojem akademičnem časopisu pa dokazovali in dokazali, česar niso hoteli dokazati. Preteklo jesen se je „Rusk. muz. občestvo“ prerodilo, osvojilo si je, kolikor je v takih okolščinah mogoče, program „Bezpl. muz. škole“, s tem si pridobilo sopet nekoliko zaupanja občinstva in tako lepo dokazalo, da liberalizem in klasicizem še nista vse, — ozirati se je treba na zdravi vkus zdravega naroda.

Iz umetnikov, ktere je rodila „Bezplat. muz. škola“, kolikor je meni znano, so najbolj priljubljeni Čajkovski, Afanazijev, Musorski, Rimski-Korjakov. Ne toliko s svojimi lastnimi kompozicijami, kolikor s koncerti dela furore Slavjanski, ki popotuje z lastnim korom po vseh koncih Rusije. Priobčim Vam konec dopisa „Birž. Vedomosti“ iz Petigorska, kjer je Slavjanski te dni koncerte dajal: „Ruskaja publika ostalas (je ostala) očien dovoljna koncertami i žalejet (obžaluje) toljko, što g. Slavjanski, trogaja do glubini duši prekrasnim izpolnjenjem narodnih pesenj, javljal se v baljnom frake, a ne v ruskom kostjume“.

Manj od Evterpe srečna je ruska Talija. Car Aleksej Mihajlovič je 4. junija 1872. leta iz radosti, da se mu je rodil sin Peter, ukazal sozidati v Moskvi prvo „Komedejskaja hramina“. Ker takrat ni bilo domačih igralcev in iger, izročil je vso to stvar svojemu ministru Matvejevu, poštemu narodnjaku, ki je storil vse, kar je bilo takrat mogoče. Znano je, da pod Petrovimi nasledniki je večkrat nemški duh na dvoru nadvladal, ki je vkoval v težke verige birokratizma, kakor vso administracijo, tako tudi glediščino. (Kon. prih.)

Iz Trsta. (Novi namestnik) za Trst in Primorsko, baron Ceschi, je prišel (skoz Benedke) 28. julija nenadoma v Trst. — Čujte, kaj se liberalcem vredno zdi, po svetu — telegrafovati, da je — brž tisti dan, ko je došel, — škofa obiskal!! — to dobro opazko dodaja „Glas“. — Za telegrafsko službo se je podvrglo te dni v Trstu 17 deklet preskušnji; 10 izmed njih jo je dobro opravilo.

Iz Boljunca v Istri 1. avgusta. (Trtna bolezen; naš poštar; šolske zadeve.) Gotovo bode razveselilo bralce „Novic“, da dobodo kako vest iz naših krajev. Kakor znano, je naša vas v Istri in prav blizo morja; vkljub temu, da morje obilo soparjev iz sebe izpuhti, vendar smo dolgo časa brez dežja, in zdajci suša žuga tukajšnjim ubožnim kmetom vse pridelke pokončati. Očitati moram svojim rojakom njihovo nemarnost, da niso žvepljali grozdja, o pravem času, kakor po drugih bližnjih vaséh. Nasledek te zanikernosti se že očitvidno pozná, kajti vinski pridelek v Boljunski okolici je pokončan, in to po trtni bolezni. Boljunčanje! Lahko se vam smeja vrli Doličani, Zabrežani, Ricmanjci, ker imajo v svojih vinogradih popolno zdravo grozdje, ker niso rok križem držali, ko ste vi spali; brž v začetku, ko je ozelenela trta, na kateri ni bilo sledú bolezni, so začeli žvepljati, in odvrnili so si to strašansko nadlogo.

O naši pošti, ktera je bila pred nekolikim časom osnovana, ne morem nič povoljnega poročati, in to zato, ker je pri tem poštнем uradu vse v največem neredu. Občinstvo ne more se po svoji volji te pošte posluževati, ker more po cele ure čakati poštarja, kterege nikoli domá ni! Sl. poštno vodstvo opozorujem, naj odstrani dosedanje napake pri tej pošti in resno ukaže poštarju, da bo uradne ure domá; uboge drobne tičice naj hodi lovit — drug čas!

Iz naše vasi v Dolino, Boršt, Ricmanje, je četrte ure hodá; v vseh teh vaseh so dobro vredjene šole. Kako lahko bi naši otroci eno teh šol obiskovali, za majhno odškodnino, to je: za kakih sto gold. Pravijo, da „volk dlako zgubi, a svoje trme ne“; enaki so naši županijski očetje. Otroci so bili čez eno leto brez šolskega poduka, in zdaj, po tolikem preteklem času, ko se tudi bliža konec šolskega leta, sklenili so ti premodri očetje, pokloniti 500 gold. osobi, ktera bi hotela skrb za šolsko mladost prevzeti. Se ve da ta denar je kmalu dobil — gospoda za povžitek njegov. Da pa bode srečni gospod, kteri za šolstvo ni krop niti voda, svoji nalogi zadostoval, jako dvomimo, in sicer zato, ker ne pozná naših razmer in nima potrebnih zmožnosti. Kar me nagiba o tem predmetu pisati, je moja in mojih sosedov misel in skrb ta: kje bodo naši učeni glavarji župani dobili 500 gold.? Oni niso bogati, da bi sami izplačali 500 gold., da pa bi srenjčani isto storili, o tem še misliti ni. Neizmerna revščina tare prebivalstvo; vsak skoro je prisiljen z delom v bližnjih vaséh si košček kruha prislužiti. Čemu toraj ta potrata? Upamo tedaj in zahtevati moremo, da ne bode obveljal pretirani sklep naših poglavarjev, ker so o tej stvari le privatno pogodbo z dotično osobo storili, torej niso srenjčani navezani po sili denar za kako nepotrebno stvar trositi. Ker imamo pred nosom tri šole, toraj naj naša kopica otrok v eno teh šol hodi, in naj se nečimuren luksurj ondri ne baha, kjer nobeden po njem ne vpraša.

Iz Vranskega. (Narodna čitalnica naša) napravi 18. avgusta t. l. „besedo“ v čast rojstnega dne Njega cesarskega Veličanstva, s tombolo in plesom. Odbor je dovolil vstop vsakemu poštenjaku, akoravno ne bi bil ud. Vse rodoljube, kakor tudi druge lojalne državljane bližnje in daljne uljudno vabimo k tej vzajemni svečanosti. Začetek ob 8. uri zvečer. Odbor.

Trst 5. avg. — Tudi marljiva Rojanska čitalnica se je spomnila nesrečnih bratov Čehov ter njim na korist napravila „besedo“ 28. u. m., ktere čisti dohodek je znesel 90 gold. in 1 tolar. Predsednik razloži namen današnje „besede“ in naposled pozdravi deputacijo ljubljanskega dramatičnega društva; gosp. Noll odzdravlja ta pozdrav z gromovitimi živio-klici; govornik s posebno pohvalo omeni marljivo delovanje dramatičnega odseka Rojanske čitalnice. Po deklamacijah ste se predstavljale dve igri „Domači prepir“ in pa „Sam ne ve, kaj hoče“, z velikim zadovoljstvom sprejete. Po dokončanih igrar se je občinstvo preselilo na hlad v prostorije pred čitalnico, lepo razsvitljene in okinčane z orjaškim transparentom, ktere sta vrla rodoljuba brata Kurenta umetno napravila z trobojnimi črkami: „Slovan povsod brate ima, brat je, kteri v nesreči dá“. Godba vojaška polka Sachsen-Mainingenovega je svirala lepe slavlanske melodije; sloveči pevski zbor Ivanski nas je pa z dobro ubranim popevanjem razveseljeval; vsako pesem je moral ponoviti, kajti poprej ni bilo miru. Fr. Janez.

Iz Črnomlja 2. avg. — Prinesle so „Novice“ v 30. listu neki dopis iz Metlike o surovem ponašanju našega sedanjega župana. In proti temu popisu nimam nič; ali od zmirom nepristranskih „Novic“ moremo jaz in več Črnomalčanov zahtevati, da stavimo očitno vprašanje: kdo pa je osobito kriv tega, da imamo tacega župana? To vse je le žalosten nasledek tega, ako vsak, kdor se narodnjaka imenuje in hoče biti narodnjak, le enkrat zgreši pravo pot. Tako se po letih še kaznujejo narodni pregreški.

Iz Krke 2. avg. — Včeraj pred enajsto uro ponoči je bila razsvetljena vsa Krška dolina. Žalostno enoplatbitje zvonov in grozoviti krik ljudstva se je razlegal daleč po okolici. Iz dozda neznanega vzroka je začel goreti hlev Antona Godca, posestnika na Gmajni, in v malo trenutkih zgorelo je vse pohištvo in imetje omenjenemu posestniku. Veliki nesreči je obupa polno srce Antonu Godcu samo to tolažilo, da je komaj pred pol letom naštel 19 gold. banki „Slaviji“, zavarovaje svoje imetje. Može pa, ki so branili silni ogenj, so enoglasno sklenili svoja pohišja zavarovati. Bog daj, da bi jih ta blaga misel ne zapustila!*) — Komaj pa je nekoliko ponehal naš žalostni kres, že smo videli nad visokim Mačkovcem drugi ognjen blišč. Gotovo je bil blizo Ribnice.

— Drugi dopis iz Krke opominja župane, naj bolj pazijo na svoje podložne in naj nikar ne pusté, da bi ob bregu Krke ponoči z bakljami in slamo svetili in tako ribili. Tudi bilo bi priporočati, da bi pri požarih župani druge vladali pa tudi sami pomagali, ne pa tako, kakor neki župan, ki je s hribčka gledal, kako gorí, in na prošnjo, naj gré ljudi priganjat, da bi pred pogasili, odgovorí: „kaj pa meni mar?“

Iz Gorenškega. (Poslano.) Samo zarad jako „liberalnega“ vedenja „Slov. Naroda“ do „Novic“ („o Noviški perfidiji“) naj izvé svet, da z Istro vred tudi Krajna obžaluje razpor v Matičnem odboru 9. dne u. m., zlasti pa še omiluje razpornost nekterih duhovskih odbornikov. Ako delajo odborniki v imenu družih udov ali celó na brambo družih interesov, tedaj očitno izrekamo, da za razpornim duhovskim odbornikom Kranjskim stoji samo zginjaiva manjšina, nikakor pa ne „ogromna večina duhovščine Kranjske“.

Istinovič, kranjsk duhoven.

* Kdor dandanes, ko je toliko asekuracij ljudem na ponudbo, si ne zavaruje svojega posestva, res ne zasluži milosti, če ga tepe beraška palica. Da kdo ne more, je puhel izgovor!

Vred.

Iz Loža 2. avg. — Preteklo noč je pogorela parna pilenca in vse poslopje gosp. Ščitomira Vilharja v Prezidu preko kranjsko-hrvaške meje. Zavarovan je bil pri „Slaviji“, toda ne za toliko kolikor je škode. Ogenj je bil strašansk, ker je hkrati 20.000 žaganic gorelo.

Iz Ljubljane. (Odbor za nabiranje milodarov za stradajoče na Kranjskem) je končal svoje delovanje preteklo soboto. Pod predsedstvom c. kr. deželnega predsednika in vpričo zastopnika deželnega odbora dr. Jan. Bleiweisa in vladnih svetovalcev Roth-a in pl. Höfner-a je poročevalec knez Metternich razložil odboru, da brez všteti zneskov, ki je došlo nekterim c. kr. okrajnim glavarjem, se je nabralo po deželi 12.866 gld. 13 kr., presvitli cesar je daroval 4000 gld., in iz ustanove barona M. Springerja po ministerstvu došlo 4000 gold., tedaj so znesli vsi milodari skupaj 20.856 gold. 13 kr. Razdeljeno je dosehal bilo v semenskem blagu (za 5000 gold.) in v gotovini vse, razen 623 gld. 30 kr., ki so se, po odštetem nekem malem na dolgu ostalem znesku, dali po toči hudo poškodovanim vasem Selce, Petelinje itd. v okraji Postojnskem. Okraj Postojnski je dobil v vsem skupaj od teh darov 7470 gld. 69 kr., Črnomaljski 5156 gold., Novomeški 2719 gld., Planinski 2063 gold. 27 kr., Krški 2479 gold. 5 kr., Litijski 1475 gold. 21 kr., Kočevski 2985 gold. 10 kr. Opazilo se je pri tem, da semena niso bila povsod (in zlasti v Litijskem okraji) razdeljena tako, kakor je odbor določil, namreč za setev najrevnišim gospodarjem, ampak dalo se je vsacemu kaj, in tako so se semena raztrosila sèm ter tjà prav na drobtine.

— (Odbor družbe kmetijske) je v svoji poslednji seji 4. dne t. m. pod prepsedstvom barona Wurzbacha posebno prevdarjal vladne predloge o državni podpori (subvenciji), ki naj bi se za prihodnje leto 1873. dala 1) za pogoždovanje Krasa in 2) za povzdigo gozdarstva sploh na Kranjskem. K tej seji je prišel c. k. gozdni nadzornik gosp. L. Dimic, ki je po določi ministerski imel v obeh zadevah nasvete staviti, da jih družba kmetijska sliši in o njih svoje mnenje izreče. Stvar je bila temeljito obravnana skozi dobre dve uri; oziralo se je v 1. in 2. razdelku na mnogovrstne potrebe, ako se hoče za goli Kras in sploh za gozdarstvo kaj vspešnega storiti, in obveljali so naposled sklepi, po kterih se v prvem začetnem letu 1873. zahteva za Kras denarne podpore 5136 gld. (za sledeča leta bode več podpore treba), za povzdigo gozdarstva sploh pa 1590 gold., tedaj za l. 1873. skupaj 6726 gold.

— (Odboru za povzdigo konjereje na Kranjskem) je v sobotni seji naznanjeno bilo 29 prošnikov iz okraja Radolškega, Kranjskega, Kamniškega in Ljubljanskega, ki želijo pincgavske žebce za plemo svoji okolici, ktere kupiti se bode odbornik gosp. Jožef Seunig z majorjem Schwarzel-nom ali njegovim namestnikom podal v gornjo Avstrijo ali še kam drugam, če jih ondukaj ne dobí. Odbor pa se v tej seji ni še mogel odločiti, komú naj žebca dá, dokler na tanko ne vé vseh krajev, kjer so zdaj državni plemenski žebci, in koliko kobil je bilo k njim pripeljanih, sicer se lahko primeri, da se novi žebci dadó preblizo skupaj in kjer ni veliko kobil. Naprošen je bil tedaj gosp. major, naj odboru kmalu predloži razgled, kako so sedanji državni žebci razpostavljeni in ktera okolica ga najbolj potrebuje. Potem se bode še le odločilo, komú naj se novi 3 ali 4 žebci dadó, ker ne gré samo za to, da žebec pride v roke dobrega in zvedenega gospodarja, ki ima lepo štaló in pripravi prostor za spuščanje, temuč tudi za to, da pride tje, kjer ga je najbolj potreba. Ko bi odbor imel 29 žebcev, dal bi ga vsacemu, kdor je dober gospodar; ker pa bode imel zdaj le 3 ali 4, mora

si izbirati okolice, ki jih najbolj potrebujejo. — Od dveh žebcev pa, ki sta bila odvzeta gospodarjema, ki nista za vzdržanje plemenskih žebcev sposobna, se je eden prestavil v Zapoge pri Smeledniku in dal Mikl. Jermanu, drugi pa v okraj Podbrdski in dal Škoficu.

— Če tudi „liberalni“ rajhsrath ni prišel še do tega, da bi bil po Lutzovem kalupu skoval postavo, da se ima ostro čuvati nad pridigami duhovnov, tedaj tudi v cerkve vpeljati „špiceljne“, vpeljujejo tako nadzorstvo sami po sebi nekteri vladni gospodje, in med te spada, kakor se za gotovo pripoveduje, tudi naš c. k. deželni predsednik grof Auersperg, ki je o tej zadevi stroge ukaze dal okrajnim glavarstvom. Gosp. Derbič v Kranji je bil sopet nek prvi, ki je nekega gospoda „pohvalil“ deželnemu predsedstvu. Kaj res „liberalni“ gospodje mislijo, da ne bi smel duhovnik varovati ljudstvo strupa proticerkvenega, vsaj so že Jan. Balt. Schuppius (rojen leta 1620. umrl 1661.), Jan. Mih. Moscherosch (rojen 1600, umrl 1669.) in P. Abraham a St. Clara (rojen 1642., umrl 1709.) odkritosrčno smeli šibati „allerlei sittlichen Unfug ihrer sturbewegten Zeit bald mit bitterem Ernste, bald mit der Geisel der Satyre“. In mar našim duhovnom ne daje sam „Tagblatt“ dosti gradiva za to, ako bi tudi družega nič ne bilo, pa ga je povsod na kupe.

— Gosp. dr. Costa se je te dni podal na Dunaj o opravih srečno dodelane banke „Slovenije“.

— Radovedni smo slišati sklep mestnega odbora o poslanstvu dveh someščanov k svečanosti Beligradski. Danes (6. t. m.) je bila seja.

— Gospodičina Leopoldina Egerjeva, lastnica tiskarnice, je 31. dne t. m. umrla.

— Deželna vlada je dr. Razlag-u in njegovim družnikom dovolila napravo tiskarnice v Ljubljani.

— (*Predivstvo*) je važen oddelek kmetijstva v Avstriji. Glavno vodstvo dunajske razstave je tudi družbo kmetijsko kranjsko povabilo, naj bi se v ta namen sklicanega shoda izvedencev na Dunaji 20. dne t. m. udeležila. Družba kmetijska je gosp. Riharda Dolenca, zdaj še v Klosterneuburgu bivajočega, izvrstnega strokovnjaka o tem poljedelskem razdelku, za svojega zastopnika izbrala; gosp. Rih. Dolenc je drage volje prevzel to poslanstvo za shod 20. dne t. m.

— (*Vabilo v veliko „besedo“*), ki jo gospodje oficirje c. kr. Huynovega polka na korist milodarnemu zavodu napravijo s pomočjo čitalničnih gospodov pevcev v soboto zvečer na vrtu čitalničnem. Program vojaške godbe in čitalničnih pevcev bode jako zanimiv; al že samo po sebi je želeti obilnega udeleštva pri tej milodarni veselici, vsaj je častiti gosp. polkovnik čitalnici in dramatičnemu društvu zmirom rad dovolil izvrstno vojaško godbo, ktera nas kmalu zapusti, ker se c. kr. Huynov polk preseli iz Ljubljane. Kažimo, da prijaznost povračamo s prijaznostjo!

— (*Pobirki iz časnikov*). „Tagblatt“ in „Laibacherica“ sta unidan obširno popisala strel na strelšču, ki so ga ljubljanski strelci na čast napravili c. kr. deželnemu predsedniku grofu A. Auerspergu. „Zum Schlusse perlte Champagner“ itd. — pišeta; al kako to, da molčita o onem škandalu, ki se je pripetil pri tej slovesnosti? Časnika, ki videta pezditi v očesu narodne stranke in sta nedavno z lažjo ometala keglanje na keglšču Kamovem, pa ne videta bruna v očesu svoje stranke in ne zineta besedice o tem, da se njihovemu družbeniku apotekarju Schenku poljubilo z denarno žepnico grofa Lanthieri-a tako „pošaliti“, da mu jo je iz nje vzmal 50 forintov!! Drugim njegovim tovaršem se pa ta stvar ni zdela „šala“ in so pri tej priči izpokali „šaljivca“ iz družbe strelcev. O tem škandalu, ki je brž se slišal po vsem mestu, ne zine noben nemšk

časnik! Da bi se bilo to zgodilo v čitalnici, „Tagblatt“, „Laibacherica“, obe „Presse“ in vsi časniki te baže bili bi polni cel teden popisov o tatvinstvu, ropu in še družih hudodelstev, ki jih fantazija nemškutarska si izduhta.

— (*Odprto pismo gosp. pl. Gariboldi-u, glavnemu učitelju na c. k. učiteljišču v Ljubljani*). Ker je namen Vaš bil, v letošnjem programu c. k. pripravnice v blato pogaziti vse, kar se tiče ljudskega šolstva na Kranjskem in je ž njim posrednje ali neposrednje v kaki zvezi, se ve da tudi pohlevni moj „Vertec“, šolski mladini namenjen, ni milosti našel. Raztrgali ste ga, kar se je dalo. Taka Vaša kritika more „Vertecu“ sicer le na veliko hvalo biti, in zato ne bi treba bilo zavračati jo. Al — kakor ohole Vaše besede v sestavku „zur Lehrerbildung in Krain“ kažejo — si res domišljujete, da ste sposobni z visokega prestola učenosti Svoje kritikovati vse, zato naj Vam povem le to, da Vam pokažem lahko več prijaznih pisem od vse drugačnih šolskih kapacitet nego ste Vi, ki naš „Vertec“ tudi vse drugače sodijo. Vi „Verteca“ še celó brali niste, kajti drugače bi se ne mogli tako debelo lagati, da bomo „v najkrajšem času oropali vso nemško prirodoznanost“; pa tudi ne poznate niti Oken-a niti Brehm-a, ako mislite, da je nemški prirodoznan tako reven in plitev, da ga še celó naš ubogi listič „Vertec“, ki izhaja le po enkrat v mesecu, v kratkem času lahko vsega poplakne. Nadalje ne poznate tudi nemških šolskih knjig, kakor so na priliko Schusterjeve, Niedergesässove i. dr., po katerih se „Vertec“ rad ravna. Ako Vam je res tako očetovska skrb za moj „Vertec“, no! zakaj ne spišete Vi za-nj kaj boljšega, in mu ne privožite vsaj malo drobtin iz velikega žepa „Svoje“ modrosti? Vsaj ste kot učitelj c. k. učiteljišča v prvi vrsti poklicani, da pišete za učitelje in šolsko mladost. Pomislite le, ako bi tudi naši ljudski učitelji križema držali roke tako, kakor Vi, potem ne bi imela naša slovenska mladina prav nič v poduk in zabavo! Povejte nam, veliki gosp. kritikaster! s kolikimi knjigami ste Vi na pomoč prihiteli slovenskemu šolskemu slovstvu, ktero tako revno razglašate svetu? Vas ne pozna do zdaj še niti slovenska niti nemška literatura. Mi ubogi ljudski učitelji pa vendar vsaj nekaj lahko pokažemo svetu in ministerstvu, ktero tudi želi, da bi Vi, kot dobro plačan učitelj na c. kr. učiteljišču, tudi kaj delali za literaturo in znanost. Edini Vaš sestavek o „estetiki“ v lanskem šolskem sporočilu nam je znan, ki je pa tako suhoparen in brezslavno pisan, da človeka mraz stresa, kedar ga bere. Kritikovati, to je, jezik brusiti „ohne den Schweiss im Angesichte“ to je pač lahka stvar, al delati in pisati za slovensko mladino in naše ljudstvo, to Bogme! je kaj družega. Ako bi Vi čitali nemške liste in nemške knjižice za mladost, kakor so na priliko: „Kinderlaube“, „Herzblättchen“, „Schmied“, „Hoffmann“, „Chimani“ itd., potem bi gotovo drugač sodili „Vertec“, ki je še le začetnik na tem polji mlade naše literature. Preneumno pa je našo literaturo za mladost primerjati z nemškimi enakimi deli; kedar bode naša literatura stara toliko, kolikor je stara nemška, potem bomo imeli tudi mi knjižice za mladost na izobilje brez Vas in Vaše svojbine. — Konečno pa še to. Ko bi mi čakali na Vas in na Vaše baže ljudi, ne bi bili še dobili ne ene vrstice in ne enega vinarja, da bi se bil mogel začeti „Vertec“. Začel sem ga in pri življenji ohranil le s pomočjo pravih rodoljubov in med temi še posebno z materialno podporo duhovščine naše. Ker je doživel že 2. tečaj, imeli ste časa in prilike dovolj, svoje pero v roko vzeti in kar pisati dobre sestavke za-nj ali vsaj mi brez ovinkov razodeti, kako naj osnujem list, da bo drugače. To storiti bila je Vaša dolžnost, če Vaša skrb za mladež našo

ni golo hinavstvo, in jaz bi bil hvaležno sprejel spise ali opomine. Al o vsem tem ni bilo ne duha ne sluha od Vaše strani; zdaj pa ste kakor kača klopotača na prav nepristojnem mestu padli s krvoločno željo na listek, da bi ga usmrtili. — Da se to po Vašem strupu ne bode zgodilo, zato bom skrbel jaz s svojo marljivostjo, ki me vseskozi navdaja v težavnem svojem poklicu, pa bodo gotovo tudi skrbeli prijatelji in podporniki mladega „Verteca“. Vam le ostaja pečat na obrazu, da spadate v vrsto tiste klike, bodi-si nemškutarska ali slovenska, ktera nič ne zida, ampak le podira to, kar si drugi zidati prizadevajo — na korist domovini naši.

V Ljubljani 4. avgusta 1872.

Ivan Tomšič,
učitelj na c. k. vladnici in vrednik „Verteca“

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Največ imajo ustavaški časniki zdaj opraviti s shodom treh cesarjev v Berlinu prihodnji mesec. Avstrijska prusoljubna politika ima očitno nesrečo. Dunajski strelci, njim na čelu zagrizeni Prus dr. Kopp, so se vlekli z velikim ponosom iz Dunaja v Hanover; al že na poti v Lipsiku, najbolj nemškem mestu vseh nemških mest, jih pravi Nemci še pogledali niso, in v Hanovru samem, ko je nemštva pijani Kopp napival „nemškemu cesarju“, se jim je reklo, „naj gredó, odkodar so prišli!“ Poleg tega dunajska klika „nemških narodnjakov“ že več časa trobi po svojih časnikih, da se spodobi, da naš cesar obišče nemškega cesarja v Berlinu, in minister vnanjih zadev Andrassy, še malo skušen diplomat, se je brž poprijel te ideje. Ko pa se je na Ruskem to zvedelo, da se namerava tak shod, ki mora Ruski vladi veljati za znamenje nekega neprijateljstva do nje, je Bismark, ki ne mara za Avstrijo veliko, brž napeljal stvar tako, da tudi Ruski car je vabljen v ta shod. In tako bode shod treh cesarjev v Berlinu in na cedilu je ostala politika Andrassy-a, ki bi vendar pred vsem moral vedeti, da Avstrija silno potrebuje miru, in da ne bi se dražila Ruska vlada pa se s trte izvil kak razpor! Nova „Presse“ pričakuje od shoda našega cesarja z nemškim cesarjem to, da se glava odseka „ultramontanski Hydri“, — od shoda z ruskim carom pa to, da se popolnoma vniči misel Poljske sprave. Lejte si no! kaj vladni časnik vse na srcu ima! „Herz, was verlangst du mehr?“

— „Ost und West“ pričakuje ta mesec shod federalističnih voditeljev na Dunaji v razgovor prihodnjega postopanja, kterega se bodo udeležili tudi nekateri odlični poslanci gališkega deželnega zbora. Poljska „fides nulla fides“! — v to so nas žalibog že davno prisilili Poljaci, al sicer tudi prejšnji enaki shodi so ostali brez vspeha.

— 5. t. m. se je presvitli cesar podal v Olomuc, ogledat manêvre topničarjev. — 3. dne t. m. je prišel nemški cesar, pozdravljen od nadvojvoda Karola Ludovika, v Salzburg, odkodar potuje v toplice Gasteinske.

Česko. — Iz Prage. — Pritožbo družbe kmetijske česke zoper vladni razpust njen je ministerstvo zavrglo. Vsaj ni bilo zdaj družega pričakovati!

Hrvaško. Iz Zagreba. — Zborovanje, zarad opravil odsekovih nekoliko časa odloženo, se je imelo v pondeljek zopet začeti; vsaj je podoba, da bodo do tega dneva poravnane navskriž-misli, ki so med poslanci nastale o proračunu nove županije Belovarske. —

Kraljevska (regnikolarna) deputacija si je škupa Strossmayer-a izvolila za prvosednika. Živkovića za perovodjo. — Posebnemu pododseku, v kterega so voljeni Mazuranić, Živković in Jakić, je bilo naročeno, naj prevdarja finančno vprašanje: kako bi se našla pot za odločbo pravičnega zneska, ki naj ga Hrvaška odrajuje v Ogerski zaklad, in se odstrani krivični „pavšal“. Da v ta pododsek so voljeni gori imenovani poslanci, je dokaz, da národna stranka ima že večino v deželnem zboru. — Ministerska konferencija v Peštu je dala povod, da se je volil odbor, ki naj načrta program magjaronске stranke; al na kako slabih nogah stoji ta strančica, je najbolj očitno v tem, da časnik njen „Narod“ je 1. dne t. m. šel rakom žvižgat; celih 40 naročnikov mu je še zvestih ostalo. Kar se le s silo skup drži, razpade kmalu! — Dr. Miletić, voditelj Srbov, je bil te dni tukaj o zadevah volitev za cerkveno skupščino srbsko; narodnjaci so skoro povsod zmagali. Slava! — Časniki jugoslavenski živahno razmatrujejo zdaj pravo korist in potrebo združenja Dalmacije s Hrvaškim da iz nove „dvojedne“ kraljevine zopet postane stara, zgodovinska „trojedna“. Kar je Bog združil, naj ne loči človek! — Zagrebška „Südsl. Corr.“ je v 174. listu prinesla ves članek, v kterem so „Novice“ unidan interpelirale ljubljansko mestno starešinstvo zarad poslanstva? zastopnikov ljubljanske občine v Beligrad ter temu članku dostavlja malo pa pomenljivih besedic: „Comme chez nous“ (kakor pri nas) v Zagrebu.

Francosko. Iz Pariza. — Nepopisljivo veselje kraljuje zdaj tukaj. Vlada, zaceliti hude rane, ki jih je Francozem vsekala nesrečna nemška vojska, je oklicala, da na posodo vzame denarja. Nasprotniki ljudovlade francozke in Francozov sploh so si že radostni roke menciali, češ, da ne bode dobila zaželjenega posojila; al strašno so se zmotili! Dobila je posojila še dvajstkrat več, kakor ga je želela, namreč: štirideset in eno milijardo frankov. Kdor ve, da 1 milijarda je 1000 milijonov, vidi zdaj, da — kakor „Obzor“ dobro pravi — je „svet Francozem ponudil skoro toliko novcev, kolikor je peska v puščavi in kapljic vode v morji, in da se toliko denarja ni še posodilo nobeni državi od Abrahamovih časov do z lovorom venčanega nemškega cesarja Vilelma“.

Rusko. — Prevelik blagoslov Božji naznanja časnik Petrogradski, da v Piltenu (v Kurlandiji) je neka judinja v 10 mesecih porodila 7 otrok, in sicer konec julija meseca lani 4 deklice, proti koncu meseca maja letos pa 2 fantiča in eno deklico. Mati in otročiči so zdravi.

Listnica vredništva. Gosp. Fr. R. v B: O popravu vina berite 12., 13., 14. in 15. list letošnjih „Novic“. Poln temeljitih nauk je.

Žitna cena

v Ljubljani 3. avgusta 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 84. — banaške 6 fl. 90. — turšice 4 fl. — soršice 5 fl. 20. — rži 3 fl. 90. — ječmena 2 fl. 80. — prosa 4 fl. 50. — ajde 4 fl. 20. — ovsa 2 fl. 10. — Krompir 2 fl. 25.

Kursi na Dunaji 5. avgusta.

5% metaliki 66 fl. 50 kr. Ažijo srebra 108 fl. 15 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 75 kr. Napoleondori 8 fl. 81 kr.